

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

24 april 2009

ONTWERP VAN BIJZONDERE WET
tot wijziging van artikel 26 van de bijzondere
wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof

AMENDEMENT

Nr. 1 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN c.s.

Art. 2

Dit artikel vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 2. Artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, gewijzigd bij de bijzondere wet van 9 maart 2003, wordt aangevuld met een paragraaf 4, luidende:

§ 4. Wanneer voor een rechtscollege wordt opgeworpen dat een wet, een decreet of een in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel een grondrecht schendt dat op geheel of gedeeltelijk analoge wijze is gewaarborgd in een bepaling uit titel II van de Grondwet en in een bepaling van Europees of internationaal recht, stelt het rechtscollege eerst aan het Grondwettelijk Hof de prejudiciële vraag over de verenigbaarheid met de bepaling uit titel II van de Grondwet.

Voorgaande documenten:

Doc 52 **1283/ (2007/2008)**:
001: Ontwerp van bijzondere wet.
002: Advies van de Raad van State.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

24 avril 2009

PROJET DE LOI SPÉCIALE
modifiant l'article 26 de la loi spéciale du
6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

AMENDEMENT

N° 1 DE M. VERHERSTRAETEN ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 2. L'article 26 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, modifié par la loi spéciale du 9 mars 2003, est complété par le paragraphe rédigé comme suit:

§ 4. Lorsqu'il est invoqué devant une juridiction qu'une loi, un décret ou une règle visée à l'article 134 de la Constitution viole un droit fondamental garanti de manière totalement ou partiellement analogue par une disposition du titre II de la Constitution ainsi que par une disposition de droit européen ou de droit international, la juridiction est tenue de poser d'abord à la Cour constitutionnelle la question préjudicielle sur la compatibilité avec la disposition du titre II de la Constitution.

Documents précédents:

Doc 52 **1283/ (2007/2008)**:
001: Projet de loi spéciale.
002: Avis du Conseil d'État.

In afwijking van het eerste lid geldt de verplichting een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof niet:

1° in de gevallen bedoeld in de paragrafen 2 en 3,

2° wanneer het rechtscollege oordeelt dat de bepaling uit titel II van de Grondwet klaarblijkelijk niet geschonden is,

3° wanneer het rechtscollege oordeelt dat uit een arrest van een internationaal rechtscollege blijkt dat de bepaling uit het Europees of het internationaal recht klaarblijkelijk geschonden is,

4° wanneer het rechtscollege oordeelt dat uit een arrest van het Grondwettelijk Hof blijkt dat de bepaling uit titel II van de Grondwet klaarblijkelijk geschonden is.».

VERANTWOORDING

Het voorliggende amendement aan het ontwerp van bijzondere wet tot wijziging van artikel 26 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof wordt gemotiveerd door het advies 45.905/AV van 3 maart 2009 van de afdeling wetgeving van de Raad van State en strekt ertoe de leesbaarheid van het ontwerp te verbeteren.

1. De Raad van State merkt terecht op dat de hoofdstreking van het ontwerp erin bestaat de rangorde te bepalen waarin in beginsel de rechterlijke toetsing van wetten, decreten en ordonnances in het licht van de grondrechten plaatsheeft, met dien verstande dat in beginsel eerst een prejudiciële vraag moet worden gesteld aan het Grondwettelijk Hof.

De Raad van State stelt vast dat deze bedoeling alleen in de Franse lezing van het ontwerp correct wordt weergegeven doordat tussen de woorden «de poser» en «à la Cour constitutionnelle» het woord «d'abord» voorkomt, dat ontbreekt in de Nederlandse lezing van het ontwerp.

De Raad van State besluit dat de Nederlandse tekst moet worden aangepast, teneinde in overeenstemming te zijn met de beoogde bedoeling (Advies Raad van State, randnummer 4).

Door de invoeging van het woord «eerst» in de Nederlandse tekst van het ontwerp komt het voorgestelde amendement tegemoet aan die bemerking van de Raad van State.

2. De Raad van State stelt vast dat het gebruik van de term «verdragsbepaling» (in het Frans «*disposition conventionnelle*») kan betekenen dat, wanneer het grondrecht zowel neergelegd is in de Grondwet als in een bepaling van afgeleid recht uitgevaardigd door een orgaan van een internationale organisatie waartoe België behoort, de voorrangregel van het ontwerp mogelijk niet van toepassing is.

Par dérogation à l'alinéa 1er, l'obligation de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle ne s'applique pas:

1° dans les cas visés aux paragraphes 2 et 3,

2° lorsque la juridiction estime que la disposition du titre II de la Constitution n'est manifestement pas violée,

3° lorsque la juridiction estime qu'un arrêt d'une juridiction internationale fait apparaître que la disposition de droit européen ou de droit international est manifestement violée,

4° lorsque la juridiction estime qu'un arrêt de la Cour constitutionnelle fait apparaître que la disposition du titre II de la Constitution est manifestement violée.».

JUSTIFICATION

L'amendement proposé au projet de loi spéciale modifiant l'article 26 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'Arbitrage est motivé par l'avis 45.905/AG du 3 mars 2009 de la section de législation du Conseil d'État et tend à améliorer la lisibilité du projet.

1. Le Conseil d'État remarque à juste titre que l'objet principal du projet consiste à déterminer l'ordre dans lequel s'exerce en principe le contrôle juridictionnel des lois, des décrets et des ordonnances au regard des droits fondamentaux, la Cour constitutionnelle devant en principe être saisie en premier lieu à titre préjudiciel.

Le Conseil d'État constate que seule la version française du projet traduit correctement cette intention, par l'usage du mot «d'abord» entre «de poser» et «à la Cour constitutionnelle», qui n'a pas son correspondant dans la version néerlandaise du projet.

Le Conseil d'État conclut que le texte néerlandais devrait être complété afin de correspondre à l'intention poursuivie (Avis Conseil d'État, numéro 4).

Par l'insertion du mot «eerst» dans le texte néerlandais du projet, l'amendement proposé répond à cette remarque du Conseil d'État.

2. Le Conseil d'État constate que l'usage de l'expression «disposition conventionnelle» (en néerlandais «*verdragsbepaling*») peut signifier que, lorsque le droit fondamental trouve sa source à la fois dans la Constitution et dans une disposition de droit dérivé adoptée par un organe d'une organisation internationale à laquelle la Belgique appartient, la règle de priorité énoncée par le projet pourrait ne pas s'appliquer.

Zoals de Raad van State terecht opmerkt, was het de bedoeling van de senaat dat de voorrangsregel ook in dat geval zou toepasselijk zijn.

Bijgevolg is de Raad van State van oordeel dat het ontwerp behoort te worden herzien zodat het genoemde geval daarin ook wordt opgenomen. De Raad van State suggereert bijvoorbeeld de woorden «verdragsbepaling» en «uit het verdrag» respectievelijk te vervangen door de woorden «Europees- of volkenrechtelijke bepaling» en «uit het Europees recht of het volkenrecht» (advies Raad van State, randnummers 13-15).

Het voorgestelde amendement komt tegemoet aan die bemerking van de Raad van State.

In de Nederlandse tekstversie is het aangewezen om gebruik te maken van de woorden «internationaal recht» in plaats van de eerder archaische term «volkenrecht».

3. Voor de duidelijkheid van de tekst is het aangewezen de uitzonderingen op de principiële verplichting om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof op te nemen in een afzonderlijke alinea.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Willem-Frederik SCHILTZ (Open Vld)
Valérie DÉOM (PS)
Georges DALLEMAGNE (cdH)

Comme le Conseil d'État remarque à juste titre, l'intention du Sénat consistait à appliquer la règle de priorité également dans ce cas.

Par conséquent, le Conseil d'État estime qu'il conviendrait de revoir le projet afin d'y intégrer l'hypothèse susmentionnée. Le Conseil d'État suggère par exemple de remplacer le mot «conventionnelle» et les mots «de la convention» par les mots «de droit européen ou de droit international public» (avis Conseil d'État, numéros 13-15).

L'amendement proposé répond à cette remarque du Conseil d'État.

Dans le texte néerlandais il est indiqué d'utiliser les mots «*internationaal recht*» au lieu du mot plutôt archaïque «*volkenrecht*».

3. Pour la clarté du texte, il est indiqué de faire figurer dans un alinéa séparé les exceptions à l'obligation de principe de poser une question préjudicielle à la Cour Constitutionnelle.